

Namn att minnas

Stig Synnergren

Stig Synnergren är Sveriges förste socialdemokratiska överbefälhavare. Till hans heder skall genast sägas att han inte blev överbefälhavare i sin egenskap av partiboksinnnehavare. När allt kommer omkring har han i själva verket ingen partibok. Han har bara vid flera tillfällen uttalat att det parti, vars allmänna politiska värderingar kommer hans egna närmast är socialdemokratin.

Man kan för övrigt ha anledning att fråga sig om dessa uttalanden alltså äger giltighet. Synnergrens lojalitet mot socialdemokratin har satts på hårda prov till följd av den socialdemokratiska regeringens illojalitet mot Synnergren, när den ställde honom inför ett fullbordat faktum beträffande officerslockouten. Det har gått rykten om att Synnergren övervägde att ställa sin plats till förfogande som protest mot regeringens huvudlösa åtgärd och att endast den omständigheten att lockouten avblåstes förmått honom att kvarstå.

Skulle dessa rykten tala sanning har man inte svårt att förstå Synnergren. Mindre än ett halvår efter sitt tillträde som ÖB försattes han i en situation, vilken för en person i hans ansvarsställning måste ha upplevts som nästintill outhärdlig. Varslet om en officerslockout – som ju betyder att en regering avsiktligt försätter det egna landets försvar ur stridbart skick – gjorde inte bara Sverige till åtlöje över hela världen. Konsekvenserna var allvarligare än så. Som Synnergren själv uttryckte saken skulle en lockout kunna medföra dels att tilltron till vårt försvar och vår försvarsvilja minskar i utlandet, vilket rubbar grundvalarna för vår säkerhetspolitik, dels att beredskap och utbildning inom krigsmakten lider svårt avbräck. Regeringen lät emellertid varsla om lockout innan den överhuvudtaget tänkt igenom dessa problem och överlät åt ÖB – som underrättades först kl. 18 samma dag beslutet fattades – att ta konsekvenserna.

Mot denna bakgrund ville det nog till att lockouten inte blev av för att samarbetet mellan försvarsledning och regering skulle kunna fortgå utan en öppen schism.

Stig Synnergren må alltså vara mer eller mindre socialdemokrat, men någon politisk general är han inte. Hans sakliga kompetens för befattningen som ÖB är oomtvistad – låt vara att man kanske på ett tidigare stadium trodde att han snarare skulle sluta sin karriär som arméchef. Denna karriär har redan hunnit bli legendarisk. Synnergren har avancerat från kapten till ÖB på tolv år. På fem år avancerade han från kapten till generalmajor och passerade då 208 överstar och överstelöjtnanter! När han år 1962 utnämndes till arméstabschef var han med sina 47 år vår yngste general.

Men låt oss börja från början. Stig Gustaf Eugén Synnergren är med liv och själ norrlänning, närmare bestämt norrbottning. Hans far var lokförare och socialdemokratisk stadsfullmäktig i Boden – där modern f ö var socialdemokratisk ledamot av barnavårdsnämnden – det finns alltså ett politiskt påbrå i familjen. Sonen Stig, som är född 1915, tog studenten i Luleå med A i fysik och a i matematik och kemi. Han prövade in på Tekniska Högskolan i Stockholm och blev antagen. Han hade ingen tanke på att bli officer. Hur kom det sig att han ändrade uppfattning? Han kan ge ett exakt svar; han vet precis när vändpunkten i hans liv inträffade. Det var en höstdag 1936 under Berlinolympiaden, i vilken Synnergren deltog som medlem av den svenska gymnastiktruppen – spänstig som få har han alltid varit. Upplevelsen av Adolf Hitler omgiven av Tredje rikets hela hotfulla paramilitära prakt kom unge Synnergren att ändra val av levnadsbana. Liksom så många av sina jämnåriga fick han en stark känsla av att ett nytt världskrig var överhängande. Han tog tillbaka sin ansökan till Teknis, bestämde sig för att bli officer på stat och samma år som det nya världskriget utbröt gick han ut etta från Karlberg.

Synnergren blev som sig borde fänrik vid I 19 i Boden. Större delen av krigsåren tillbragte han med skidlöparbataljonen i Kiruna; skidlöpning är alltså sedan barndomen hans

favoritsport och han älskar fjällnaturen – han tillhör inom parentes sagt sedan länge Turistföreningens styrelse. För sin fjällvana och sina fjällkunskaper fick han användning inte minst när han efter ett kort mellanspel som kadettofficer på Karlberg år 1944 blev evakueringschef i Jokkmokk och såsom sådan fick ansvaret för omhändertagandet av de norska flyktingarna. Efter att ha genomgått Krigshögskolan blev han i vederbörlig ordning generalstabsaspirant och generalstabskapten för att år 1957 utnämnas till major och chef för arméstabens taktikavdelning. Tre år senare blev han överstelöjtnant på I 1 och efter ytterligare två år överste och chef för I 21 i Sollefteå. Den befattningen hann han nått och jämt tillträda innan han utnämndes till arméstabschef – han hade de facto inte fått sin överstefullmakt, när han utnämndes till generalmajor. Han hoppade alltså, kan man säga, direkt från överstelöjtnant upp i generalgraden.

Hittills hade Synnergrens karriär varit utpräglad armébetonad men i och med att han år 1967 utsågs till generallöjtnant och chef för försvarsstaben öppnade sig nya möjligheter. Och när hans två år äldre medtävlare om ÖB-posten generallöjtnant Carl Eric Almgren år 1969 utnämndes till arméchef kunde valet mellan dem bägge redan i realiteten anses avgjort till Synnergrens förmån. Bekräftelsen kom genom konseljbeslut i januari 1970 och den 1 oktober samma år tillträdde han befattningen som general och ÖB.

Den tämligen obetydliga ålderskillnaden mellan Almgren och Synnergren var nog knappast utslagsgivande för regeringens beslut, sna-

rare var det väl att man ansåg den mera briljante Almgren som den besvärligare samarbetspartnern av de två. I någon mån kanske man kan dra en parallell mellan detta val och valet mellan Carl August Ehrensvärd och Nils Swedlund, när ÖB-posten skulle besättas 1951 och regeringen som bekant föredrog Swedlund.

Under alla förhållanden dröjde det som framgått inte länge förrän Synnergrens samarbetsvilja blev tänjd intill bristningsgränsen. Och den omständigheten att han anses lättare att samarbeta med än Almgren, vars skarpa och kritiska intellekt ofta oroar försvarsdepartementet, får ingalunda tolkas så att han skulle vara osjälvständig. Långt därifrån – Synnergren är en utomordentligt målmedveten och handlingskraftig personlighet och han torde få maximal användning för dessa egenskaper när det gäller att trots oavbrutet urholkade försvarsanslag i möjligaste mån bibehålla krigsmaktens effektivitet.

Stig Synnergren är en öppen, utåtriktad, glad och vänlig kraftkarl som med stor frejdighet och framgång fört försvarets talan både inför politikerna och den stora allmänheten. Han har en gång förklarat att den militära befattning han trivts bäst med var kompanichefens men att döma av de förmånliga anbud från näringslivet han avvisat, tycks han trivas rätt väl också med att vara vad som brukar kallas verkställande direktör i AB Sveriges Krigsmakt. Med sin årsomsättning på 5 miljarder hör det onekligen till våra större företag. Inte minst med tanke på dagens politiska situation får man vara tacksam att det har en gammal fjällräv i toppen.